

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre .... 4 forint.
Félévre .... 2 forint.
Negyed évre .... 1 forint.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacsek Pál ügyvéd irodájában,
hova a lap szellemi részét illető
közlemények és a pénzküldemé-
nyek is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE
a lap hátsó (4-ik) oldala 20 helyre
van beosztva. Egy hely ára 90 kr.
Kincstári bélyegilleték külön 30 kr.
NYILTTERBEN
minden egyes sor közlése 15 kr.
Bérmentetlen levelek csak ismert
kezektől fogadtatnak el. Kéziratok
vissza nem adatnak.

MEGJELEN: MINDEN VASÁRNPAP.

Felelős szerkesztők:
HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV.
Kiadó tulajdonos:
AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

EGYES SZÁM ÁRA 8 KRAJCÁR.

HELYZETÜNK ÉS VISZONYAINK.

Midőn olvasóink e lapokat kézhez veszik: a Tófenék és Kurcarét vétele s a regale megváltási ügye egy nagy lépéssel haladt előre; mert a vételárak az örgrófi uradalom részére lefizettek, a fennálló bérleti szerződések a községre átruháztattak, a bérlők által befizetett óvadékpénzek átszámolvák, a bérlők további fizetéseikkel a községhez utasítottak és a vételár lefizetése napjától april. 1-ig járó hasznobéri összegek a község javára visszafizetve lettek. Szóval Mindszent községe, mint erkölcsi testület, tulajdonosává lett 1400 holdat haladó birtoknak és tulajdonosa a regale jognak.

Nagy jelentőségű tények ezek, horderejük olyan, melyet ma megállapítani, következményeiben kiszámítani alig lehet. Községünk helyzete sokban hasonlított a hajóséhoz, ki hivatott volna sokakat olcsón a biztos révbe szállítani, — de kinek eszközei hiányzanak a cél elérhetéséhez, kinek jóakarata, iparkodása semmivé törpül a lehetetlenség, illetve tehetetlenség előtt!

Mert lehetetlenség volt eddigelé községünk lakosain anyagilag segíteni; tehetetlen volt a község, mint erkölcsi testület — értve alatta a munkásságot, célirányos és hozzá férhető gazdaság alapítást és gyarapítást, — lakosait az alkalom megadása és nyújtása által a gazdaság terén kitartásra és a kor igényeinek megfelelő módoni munkálkodásban istápolni.

Mai nap alig létezik lap, mely olvasóit a „válság” címe alatt jó tanácsokkal bőven el ne lássa; alig találkozik néhány értelmes és komolyan gondolkodó egyén, ki a válságról ne beszéljen: de sem a lapok tanácsai, sem az egyesek — ez kellene, ez volna jó — szólásmódjai nem segítenek, nem segíthetnek a bajokon.

A „válság”, — ha ugyan az általános szólásmód szerint annak nevezhetjük a mai napság folyó rossz időket, — anyagiakban leli magyarázatát és így csakis anyagiakban nyújtott segély hivatott e válságot megszüntetni: akkor ezen anyagi segélye ma már meg van a községnek, meglesz a közel jövőben nagyobb mértékben, s egypár év elteltével hasonlíthatlanul nagyobb lesz községünknek anyagi előhaladása és azzal karöltve lakosságunknál is eljövendő az idő: midőn Mindszent község lakosai a mai ténykedés következményeinek fogják beismerni a jobblétet, melyben élni fognak.

De hogy még a jelzett segély mellett is a község lakosai elégedettebbek lehessenek és legyenek, kell, hogy polgártásaink,

de mindannyian is közreműködünk a jó, szép és nemes előmozdításában, pártolásában és ha tette hiv a közérdek: vállvetve küzdünk a közjóért. Épen vidékünk lakosága az, mely az utolsó évtizedben bámulandó erélylyel és kitartással küzdött a balsors ellen; nem csüggedtek el, nem beszéltek válságról, nem hallottunk és tapasztaltunk válságot egy téren sem. Voltak egyes emberek, kik sok pénzt kerestek töltésépítési munkájuk által; voltak gazdák, kiknek földjei fekvésénél fogva jó terméseik voltak; ismét mások az ipar és kereskedelem terén haladtak előre és erősbültek; — voltak azonban a multban, vannak a jelenben és lesznek a jövőben is, kik tönkre mentek és vagyoniilag elszegényedtek: szerény nézetünk szerint e vidéken válság nem volt és nincs, de valószínűleg nem is lenne, hahogy mindannyian a körülmények és fenforgó viszonyok tekintetbe vételével és kellő méltatása mellett rendeznők be életszükségleteinket. Ámde ezt tenni, vajmi kevesen tesszük és élünk sokszor számítás nélkül, élünk rangosan és nagyon gyakran vagyon nélkül.

Mi az oka ennek? A nagyzás hóbortja, melyhez alapfeltétel a könnyelműség! Hol van már mai napság népünk hajdan hirnévre vergődött egyszerű, de tiszta viselete? Tisztának ugyan tisztának mondhatjuk most is népünk viseletét — de egyszerűnek sem szokásait, sem ruházatát. Meseszerűnek tünik föl, midőn a régi idők emlékét, viszonyát, egy-egy elaggot beszél; csak hirből tudjuk, hogy apáról fiúra, esetleg unokára maradt a sajátkészítésű vászon, fehérnemű, hogy éveken át hordak egy-egy pár csizmát — nem rakott ránczczal; — hogy ember életen át tartott egy-egy kalap, avagy sipka, hogy egy uri ember ruházata alig került annyiba éven át, mint mennyiért mai időben egy öltözetet kiszittet; hogy asszonyaink és leányaink ellátták az egész háznépet fonállal, nem úgy, mint ma; midőn egész éven át alig tudunk annyit keresni, a mennyi azok ruházatára elég.

Ruházat, étkezés, szóval ellátásunk fedezetére szükségelt összegek aránytalan magassága okozza nyomorunkat, szegénységünket, idézi elő a válságot.

Keserű szavak, — de igazak, valók! Oda hassunk tehát, hogy lassanként bár, de mindig apasszuk fölösleges kiadásainkat, növeljük lehetőleg, de tisztességes uton, jövedelmeinket és akkor a község által nyújtandó segélylyel, illetve gazdálkodási lehetőség megadásával — idő multán elérjük azt: hogy népünk, Mindszentet lakva, mind boldog lesz!

HELYREIGAZÍTÁS.

Tekintetes szerkesztőség!

Folyó hó 15-én megjelent becses lapjuknak 4-ik számában „Szevárv község és a Kontra” című cikk jelent meg, mely a Kohn Adolf és Szevárv község között kötött, a kontra birtokra vonatkozó adásvételt tárgyalja.

A cikk egész tárgyilagossággal terjeszkedik ki az ez ügyben történetekre és szakavatottsággal felölel mindent — és elég kimerítően — ami ez ügyre vonatkozik.

Nincs is szándékomban ez adásvételről bővebben szólni; de engedje meg a tekintetes szerkesztőség, hogy én, kit ez ügy közvetve érdekelt, — tehát teljesen tudatában vagyok a történeteknek — a cikk egyik szakaszára reflectálhassak és akik talán a ministeri indokolást a 10%-os kölcsönre vonatkozólag alaposnak tartják, azokat a következőkpen informálhassam.

Ha visszatekintünk az akkori időkre, mindenki élénken fog ama miseriákra és pénzügyi kalamitásokra emlékezni, melyet az 1873. évi nagy pénzügyi válság előidézett. A hitel iránti bizalom megrendült a kamatláb maximalis tétele törvény által szabályozva nem volt; jogositva voltak egyesek, vagy mint takarékpénztárak, tetszésüktől függő magas kamatlábak mellett a pénzt kiadni. E válságos időben történt az, hogy Kohn Adolf több tíz ezerre menő összegek erejéig egyesekért jótállási kötelezettséget vállalt és fizetnie kellett.

Kaphatott volna még pénzt birtokaira, mert voltak akkor is és vannak a mai napon is meg nem terhelt ingatlanai, de — éppen a cikkben kifejtett igen helyes indokoknál fogva — nem volt hajlandó ilyenmü kölcsön felvételére, hanem amennyiben okulva a multakon, váltó aláírásokat kérni senkitől sem akart, nehogy viszontszolgálatot kelljen ily címen teljesítenie, — az aláíró kezesek helyett ingatlanban adta a megfelelő biztosítékot és így a saját aláírása mellett 10% kamatláb kitüntetésével 25,000 forint erejéig „Nyílt hitel” nyitattott magának a „Szeved csongrádi” takarékpénztárnál, de mindenkor 3 hónaponként lejárandó váltókra és soha — még az akkori időben sem, amidőn a takarékpénztárak 12—15%-toltit számítottak — nem volt reá eset, hogy 10%-toltit számított volna a takarékpénztár, hanem 8, 7½ és 7%-toltit, amint éppen a pénzvizonyok voltak.

A kik a mi csongrádmegyei viszonyainkat régebben ismerték és ismerik jelenleg; a kik tudják azt, hogy az 1860-as években itt nálunk mily árai voltak a földeknek a mostaniakhoz viszonyítva; akik ismerték akkor a Kontra és megnézik most; tapasztalni fogják a vadvizek ellen keresztül vitt szabályozásokat, töltésezéseket, befásításokat és építkezéseket; mondom, ha viszonyítják az akkori 160 frt vételárhoz a mai 200 frt eladási árt, — lehetetlen, hogy szánakozólag ne mosolyodjanak és fel ne sohajtsa-

nak: szegény Szegvár! Mert midőn az apelláló földesur az 1869-ik évben 160 forintért adta el e birtokot nagy pusztán, amint azt az ur Isten megteremtette, akkor nem volt drága; ma, midőn jó, biztosított gátaink vannak, 25—30,000 frt. befektetés eszközöltetett; 60—70%-al drágábbak a földek, mint voltak akkor: most 200 ftért drága!

Jó lett volna a miniszternek meggondolni, mielőtt Szegvár község, mint erkölcsi testület, anyagi jóltétének és felvirágzásának egy tollvonással — kicsinyes érdektől vezéreltetve — utját vágta: hogy mily kiszámíthatlan kárt okozott Szegvár községnek nemzetgazdasági szempontból is.

Kohn Mór.

Megyei közgyűlésből.

Megyénk köztörvényhatósági bizottsága f. hó 17-én rendkívüli közgyűlést tartott, de tárgyhalmaz miatt működését az nap be nem fejezhetvén: még 18-án is együtt volt.

Lapunk tere nem oly nagy, hogy a gyűlés egész folyamáról kimerítő értesítést adhatnánk, azért csupán a fontosabb tárgyakról emlékezünk meg, a melyek akár közérdekű voltuknál, akár pedig azért érdemelhetik meg figyelmünket, mert községünket közvetlenül érdeklik. Mielőtt a közgyűlés a tárgysorozatba felvett ügyek elintézésébe fogott volna, Stammer Sándor kir. tanácsos alispán indítványára a megye közönsége Tisza Kálmán miniszterelnökhez belügyministerségének 10-ik évfordulója alkalmából üdvözlő felirat küldését határozta el.

Fontosabb tárgyként jegyezhetjük fel az anyási védőtöltések bellebbezése tárgyában kibocsátott 46012 számú közmunka és közlekedésügyi miniszteri rendeletet, amely szerint ögróf Pallavicini Sándor kérelme folytán megengedett, hogy a bellebbezendő anyási töltést, ne azon vonalba építse, a hová az eredetileg kijelölve volt, mivel vizenyős és mocsáros talajon vonul keresztül, hanem saját közgeivel más műszaki felvételt eszközöljön s annak alapján a tervezetet a f. évi ápril hó 15-ig az előbb nevezett miniszteriumhoz adja be.

Másik, még ennél is fontosabb tárgy volt a kunszentmárton—szentesi vasut építési ügye. — A megye közönsége jóváhagyta Szentes város ama határozatát, hogy a vasut építés czéljaira a hazai

első takarékpénztártól 300 000 frt kölcsönt vegyen föl, s ugyancsak a vármegye közönsége Szentes város óhajának eleget teendő, feliratot intéz a kormányhoz az iránt, hogy a vasut építés költségeihez az állam 100.000 frttal járuljon s engedtesse meg a városnak az, hogy a vasut az 1881 iki árvíz szín alatt építtessék s végre hogy az építési engedélyt a városnak, minthogy az építést házilag kívánja eszközölni, adja ki.

Torontál megye átirata folytán egyhangu határozattal kimondta a megye közönsége, hogy a honalapítás ezredéves ünnepének emelése czéljából azon időre Csongrád vármegye monographiáját megiratja; tekintettel azonban arra, hogy a török uralom alatt megyénk felváltva több megyében székelt és tartotta üléseit s a vonatkozó iratok, több más iratokkal, nem a mi levéltárunkban, hanem más törvényhatóságok levéltáraiban van elhelyezve; így például Borsod, Nógrád s némelyek szerint Pest vármegyében is a minket érdeklők még a gyulafehérvári káptalan levéltárában is található, következőképp levéltárunk ily csonka állapotában egy történelmileg hű monographiának megírása lehetetlen volna: a kivitel módozatainak megállapítása és véleményes jelentés tételre kinevezett küldöttség egyszersmind megbízott azzal is, hogy tartson nyomozásokat az iránt is, hogy megyénk levéltárát illető iratok hol és merre vannak s miképen lehetne azokat a mi levéltárunkban egyesíteni. E nem csekély feladat megoldására kinevezett küldöttség a következőképpen lett megalakítva. Elnök: Stammer Sándor kir. tanácsos alispán, tagjai: Fekete Márton megyei főjegyző, Balog Jánosjárvaszéki elnök, Pity István levéltárnok, Novák József, Sima Ferenc, Kiss Zsigmond és Pólya Ferenc köztörvényhatósági bizottsági tagok.

Részünkről a megye törekvését csak üdvözljük s elismeréssel adózunk érte; hanem nem hallgathatjuk el abbéli meggyőződésünk kifejezését, hogy véleményünk szerint a monographia csak úgy lesz teljes, ha az minden egyes megyebeli község rövid történetét is felöleli. Nincs kifogásunk a kinevezett küldöttség tagjai ellen, egytől-egyig mind derék emberek, a kiknél jó kezekbe van letéve az ügy sikeres megoldása. Ámde véleményünk szerint a küldöttségbe minden egyes községnek képviselve kellene lennie, és csodálkozásunkat fejezzük ki az iránt, hogy a megyebeli legnagyobb községek, mint

Csongrád, Mindszent, Dorozsma, teljesen mellőztek. — Elismerjük, hogy Szentes város a megyében a vezérszerepre hivatott és ezen jellegét minden körülmények között meg kell őriznie. Ámde a jelen kérdésnél az okszerűségnek is figyelembe kellett volna jönnie, s nem lett volna szabad mellőzni az említett községeket, s be kellett volna választani azoknak r. kath. lelkészeit, nem csak azért, mert műveltségük és társadalmi állásuknál fogva hivatottak, hanem különösen azért, mert jól tudjuk, hogy az egyházak évkönyvei történeti följegyzésekben mily gazdagok, s gyakran egyik-másik forrást csak is ott lehet feltalálni.

A temesvári magyar nyelv terjesztő egyesület megkeresése folytán megyénk ezen egyletnek alapítá tagjává lett s egyszersmind Torontálmegyében Debreceni Bárány Ágoston emlékére rendezendő ünnepélyen a megye küldöttségileg fogja magát képviseltetni. — A küldöttség tagjai: Stammer Sándor kir. tanácsos alispán vezetése mellett: Balogh János árvaszéki elnök, Sarkadi Nagy Antal főpénztárnok, Sarkadi Nagy Mihály Szentes város polgármestere, Novák József, Sima Ferenc, Öttömösi Magyar Imre, Nagy Imre, Pólya Ferenc köztörvényhatósági bizottsági tagok és Rónai József közigazgatási gyakorlak.

Szilágyi Ferenc és társai a mindszei községi képviselő választás ellen beadott panaszukkal, ugy Pap Mihály és társai a f. évi február hó 2-án megtartott községi tisztújítás s azt megelőző kandidáló eljárás ellen beadott felebbezésükkel elutasítottak.

Berényi Mihály és társai horgosi lakosoknak a f. évi jan. 29-én tartott községi tisztújítás alkalmával a szabálytalanul eszközölt 3 esküdti állás betöltésének megsemmisítését kérő folyamodásának hely adatott.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

Az őszi vetések tavaszi ápolásáról.

Azzal ma már mindenki tisztába van, hogy az őszi vetések tavasszal gondozást kívánnak; és mégis e téren oly keveset teszünk, hogy a mulasztás csaknem a közönyösséggel határos. — S hogy e mulasztás anyagi veszteséggel is jár, az alábbiakban bebizonyítani iparkodom.

Az őszi vetések gondozásánál a hengert és a fogast szoktuk használni. — Két ellentétes gazda-

TÁRCZA.

ESTI DAL.

... De ti ott fenn a tiszta égen
Örök tüzek, lobogjatok!
Mennyi vigaszt, erőt lövelnek
Felénk szelid sugáritok;
Lelkünkbe fényetek betéved
Egy szebb világ sugalmaul,
S egy titkos, édes sejtelemben
Szívünk félni is megtanul.

Pedig, hogy elfásit az élet,
A sok fájdalmas küzdelem!
Az intő és a biztató szót
Hányszor nem hallja senki sem!
S e harcot még is átsatázzuk
A nélkül, hogy tudnók, miért?
Hisz onnét, hol találna, a szív
Vigasztalást sohase kért.

S csoda-e így, ha e nagy uton
Kétszer sulyos minden teher?
Csoda-e, ha minden örömbe
A sors keze ürmöt kever?
S ha egykor eltűntünk a nélkül,
Hogy lettünk volna boldogok:
... De ti ott fenn a tiszta égen
Örök tüzek, lobogjatok!

HÁM SÁNDOR.

Vázlat Mindszent község életéből.

— Folytatás. —

Midőn rövid nézetét adtuk azon elemi csapásoknak s egyéb bajoknak, mik századunkban időnkint községünkre neheztek; tettük azért, hogy lássa a most élő nemzedék is, miszerint a már sírban porladozó apáknak is küzdenők és nem ritkán

nélkülözéseket kellett szenvedniök, hogy esoribatlanul hagyassák hátra unokáiknak azon kis örökséget, mely őseikről maradt rájuk; de tettük továbbá azért is, hogy meggyőződjünk arról, miszerint őseink boldogsága, — kikről ugy szoktunk megemlékezni, hogy „boldog időket éltek,“ — sem volt zavartalan, mert, mint láttuk, a sűrűen egymást követő elemi csapások, éhség, nyomor, árvíz, bizonyára sok ürmöt keverték őseinknek is általunk rózsás színben képzelt, mesés örömei s földi boldogsága közé.

Mielőtt azonban az értekezésünk folyamán felvett s a községünkre sulyos csapásaikkal nehezető évek sorát berekesztenők: el nem mulaszthatjuk, hogy pár sorban ne szóljunk még egy más pusztító elemről is, mely már oly sok községet tett tönkre s mely ezer és ezer virágzó családot tett szegényenyé, sőt juttatott az anyagi tönk legszomorubb sorsára: a koldusbot s tarisznyára.

Értjük a tűzvészt. —

Ha végig futjuk községünk évkönyveit, örvedetesen tapasztaljuk, hogy ez elem kevés lapot tölt be a község történetében.

Feljegyezve találjuk az 1826-ban volt tüzesetet, mely a mondott évben márcz. 17-én éjjeli 11 óra körül ütött ki a templom átellenében levő uradalmi épületben, mely ispáni lakul szolgált.

E tűz az urasági lakon kívül az ezzel szomszédos házat, urasági magtárt és a plebánia épület nádkerítését emésztette fel s a mondott épületekkel kapcsolatban volt kertek gyümölcsfái is a pusztító elem következtében legnagyobb részt tönkre mentek.

A község minden védekezési erejét a templom megmentésére fordította, nehogy az a lángok martalékává legyen, mit vállvetett munkával meggátolni sikerült is.

Valóban Isten uja működött — mondja a ha-

gyomány, — hogy a templom alig 23 éves fenállása után) a lángok prédájává nem lett.

A középületek közt nagy veszély fenyegette e tűz alkalmával a plebánia épületet is, mit szinte sikerült kettőztetett erőfeszítéssel megvédeni.

De sok családra ennél gyászosabb volt az 1829. Julius 7-iki tűzvész, mely az egész községre végzetessé kezdett válni, mert a leghevesebb szél által hajtott lángok oly dimenziót öltöttek, hogy az egész község lakossága a legvégsőre, a menthetlen elpusztulásra volt elkészülve.

E tűzvész az egyik) urasági épületben, mely számtartói lak volt, a fentjelzett nap délutáni óráiban keletkezett s a dühöngő szélben csakhamar 199 ház égett le, mi által számtalan család maradt hajlék nélkül, kitéve a legnagyobb nélkülözéseknek.

Ez alkalommal is a különös véletlennek köszönhető, hogy a templom a legnagyobb vész közepette sértetlenül megmaradt.

Tekintve, hogy Mindszent 1829. évben összehasonlíthatlanul kisebb volt, mint ma, elképzelhetjük, mily kellemetlen benyomást tehetett a szemlélőre a pusztulás nyoma, mely a tűzvész utját szokta jelezni.

Nem kevesebb rémületbe hozta a községet az 1859-iki tűzvész s méltán, mert az erős szél által táplált lángok alig egy óra alatt körülbelül 100 épületet hamvasztottak el.

Ezek voltak, miket a községben előfordult tüzesetek krónikájából itt is felemlíteni helyén láttunk.

El nem mulaszthatjuk azonban, hogy e rövid tüzstatisztikát némi megjegyzéssel ne kisérijük.

1) Digitus vere Dei fuit, quod Domus Parochialis, ac Ecclesia praeda flammam non sit facta.

2) Anno 1829, die 7. Julii in Domo Rationistae Dominialis fatale incendium exortum horis pomeridianis, ac vento validissimo grassante 199 Domus conflagratae. Hist. Dom. Tom. I.

sági eszköz; az egyik tömörít, a másik porhanyít. A gazdának feladata tehát megválasztani, mikor használja az egyiket, mikor a másikat.

E szerény cikknek célja lenne elmondani azt, mikor használjuk a hengert és mikor a fogast.

Az elmúlt tél épen olyan szélsőséges időjárású volt, mint az előző évi. — Kevés nedvesség, alig valami hó, — mely vetéseinket védte volna a gyakran 12 C. o. (0 alatt) szállott hideg ellen. — Tudjuk azt, hogy a fagy a tárgyakat össze huzza, s felengedvén, azok ismét kiterjednek. A föld fagy általi összehúzódásánál a vetések gyökerei helyükből kimozdulnak, s ha a fagyás és engedés gyakran váltják fel egymást, (mint az január 25. óta naponként megtörténik, hogy éjjel fagy, nappal enged), lassanként a vetés növényeinek gyökerei annyira kihuzatnak, hogy gondozás nélkül a vetés nagyrésze tönkre menne. — Ez esetben van szükségünk a hengerre, hogy a kihuzott növény gyökereket visszanyomjuk a talajba, s így biztosítsuk azok életét. — Laza talajon még nedves téli időjárás után is helye van a henger használatának.

Nedves tél után a kötöttebb földekben levő vetések az által szenvednek, hogy a tavaszi szelek által a felület hirtelen megszikkadván, a föld — tájszóval élve — tippadt lesz, — vagyis a talaj felső része kérges réteget kap, amely réteg gátolja a növényt fejlődésében. Ilyenkor használjuk a fogast, hogy ezzel a kérges réteget megporhanyítsuk, azaz megnyitjuk úgy a lég, mint a csapadékok könnyebb felvételére. — A fogasolás után tehát az őszi vetések bokrosodása elmozdítatik, sőt tapasztaltam, hogy a fogas által megsértett növény gyökön új hajások fakadnak. — Igaz, hogy a fogas szagát is ki e vetésből valamit, — de e kiszaggatott növény rendesen satnya. — Így tehát e lényegtelen kárral szemben nem szabad annak hihetetlenül nagy hasznát elejtentük. — Ezt alább példával is igazolom.

Nem szabad fogasolni eserepes fölületű földet. — (eserepes fölületnek nevezzük azt, mikor a kérges réteg megrepedezik és kisebb nagyobb darabokban egy masszát képez). — Az ily eserepes földön az egyes darabokban levő növény a fogással hajszál gyökereiről leszakítatván, a masszával együtt elsodortatik s tönkre megy. — Az ilyen eserepes földben levő vetés ápolására ismét a henger használandó.

Vannak vidékek, városok és községek, melyek valódi tüzfészekként ismeretesek, — konkrét esetre nem hivatkozunk, — melyekben alig mulik el hét, sőt nap, hogy a vészjelző harangszó a munkából ki ne állítaná a megrémült lakosságot, vagy az éjjeli nyugalomból ne riasztaná fel az alvókat házaik megoltalmazására.

Ily gyakori tüzfészeknek okát pedig, — nem említve a véletlen szerencsétlenséget, — a népnek oly vonásaiban találjuk, melyek mindig jellemzők reá nézve, minők: a szerfölötti vigyázatlanság, bosszu, aljas számítások; ezek azon lidérczek, melyek nyomása alatt a rossz szándék legtöbbszörre érvényesülni szokott.

Tekintve azon körülményt, hogy községünkben a tüzesetek ma a legkritikább fordulnak elő, elfogulatlanul mondhatjuk el népünkről, hogy mérlegelni tudja azon károkat, felfogja nagyságát azon veszedelemnek, melyek a netaláni gondatlanságnak gyászos következményei lehetnek s vigyázó, mi úgy az egész község, mint egyesek jól felfogott érdeke szempontjából kívánatos is.

Folytatása következik.

Opid Lőrincz.

Március hó 11-én kísértük örök nyughelyére Opid Lőrincz eleget tanított, ki 21 éven keresztül nem csekély kitarással munkálkodott az ur szőlőjében: tanította a jövő nemzedéket.

Születésére nézve: osztrák-lengyel alattvaló volt. Kamenica községben, Szandecz kerületben, Galiciában 1824-ben született; tehát 61 éves volt.

Lembergben a nagygymnásium bevégezése után atyja, egy szegény sorsu földműves, így szól hozzá: „Fiam! eredj magyar honba, folytasd ott tanulmányaidat, mert a lengyelek fölzsabadulásukat csak is

Ha már most azzal tisztában vagyunk, hogy mikor mely gazdasági eszközünket használjuk őszi vetéseink gondozására, röviden jelezni akarom még azt, hogy ez ápolást mikor, mely időben eszközöljük.

Ugy a hengerezést, mint a boronálást akkor eszközöljük, mikor már az éjjeli fagyok megszűntek; — mert ekkor már tudjuk, hogy a növény gyökerek nincsenek kitéve a föbbebb említett kihuzatásnak. — Boronálásnál pedig, a fagyok elmaradással eszközölve azt, nem nyitunk utat a hidegnek a növények hajszál gyökeréhez, s így az abban kárt nem tehet.

Hátra van még arról néhány szót mondani, — hogy van-e eredménye a leirt módokon eszközölt őszi vetés ápolásnak. — Igazolja azt az alábbi saját tapasztalatomból merített egypár példa.

Az 187² 3. 1. téli enyhe és hó nélküli volt. — Éjjelenként azonban a gyenge fagyok az őszi vetések gyökérzetét felhuzták. — A hengerezést megkezdettük és két héten át szakadatlanul folytatva el is végeztük volna már, ha az utolsó napon eső nem jött. — Ez az eső meggátolta azt, hogy a táblából elmaradt mintegy 8 holdnyit lehengerezzünk. — Kísérletképen ezt azután megis hagytuk úgy, amint volt.

A hengerezés eredménye hamar mutatkozott, habár a lehengerezetlen darabon felhuzott gyökerezett buza is zöldelt, — sőt eleinte sűrűségben is megegyezett a tábla lehengerezett részével, de az április 29-én éjjel beállott fagy épen elég volt arra, hogy azt csaknem tönkre tegye. A felhuzott gyökerek ugyanis védtelenek lévén, elfagytak. — Kísérletképen külön arattatott a hengerezett és a nem hengerezett rész. — A hengerezett részen egy 1200 nsz. öles holdon termett 21 kereszt szem gabona, cseplési eredményül 12 bécsi mérőt adva, a lehengerezetlen részen pedig egy 1200 nsz. öles holdon 14 kereszt szem gabona, cseplés után 5 bécsi mérőt eredményül.

Az 187² 2. 1. téli tudvalevőleg nagyon nedves volt, — s habár e nedvesség december és január hónapokban hó alakjában — a gazdák megnyugvására — a vetéseknek takaróul szolgált, — mégis késői vetések ritkán maradtak. — Különösen 2 táblája gazdaságunknak oly ritka volt mártius 2-ik felében, hogy többen, köztük tapasztalt gazdák is, felszántását ajánlották. Egy alkalommal csekélységgem — egy általam nagyon tisztelt, úgy elméletileg,

mint gyakorilag kitűnő gazdával szemben — e két tábla felszántása ellen harcolt. — Ő fogadást ajánlott, mondván: nem tud ősem úgy keresztül menni a táblán, hogy mindenütt buzára lépjen. A fogadást elfogadtam, s megis nyertem; mert nem volt annyira ritka, hogy lépés távolra buza ne akadt volna. — Április 10. és 11-ik napjain megfogasoltuk a 2 táblát, — és Szt. György napján már csodájára jöttek azok a gazdák, kik felszántását ajánlották. — A termés, nem mondhatom, hogy valami nagy lett volna rajtuk, de mégis kielégítő.

Szalmában ugyanis 17 keresztet, szemben pedig 9⁴⁰ bécsi mérőt adott átlagban egy 1200 nsz. öles hold; míg többi őszi vetéseink 19 keresztet, szemben pedig 11 bécsi mérőt adtak 1200 nsz. öles holdankénti átlagul. Nagyon sajnáltuk akkor, hogy e két táblának egy kis részét boronálatlanul nem hagytuk: így lett volna a példa igazán meggyőző.

A körülményekhez képest tehát ápoljuk őszi vetéseinket, s egy alkalommal se mulasszuk el! Saját javunk, — saját jól felfogott érdekünk kívánja azt. — s. —

Világfolyása.

A művelt világ ma feszült figyelemmel lesi az India határszélén történő dolgokat, az ugynevezett Afghán kérdés megoldását. Hogy vajon ez az egész földtekét érdeklő kérdés a zöld asztal mellett, egyszerű jegyzék váltásokkal, vagy is ágyu szó mellett fog-e megoldatni. Két, világ-uralomra törő nagy hatalomnak, az angol és orosz népnek borzasztó mérkőzéséről van itt szó. — Azt mondják, hogy az Afghán kérdés cím alatt fennforgó orosz-angol összeütközés onnan ered; mert az angol nem bírja rendben tartani az afghánokat, az orosz meg a szomszéd kozákokat: miért is rendezni kell a két nép között a helyzetet; mert így a mai viszonyok mellett könnyen megeshetik, hogy a kozák és afghán beveri egymás fejét. — Az orosz tehát azért állította fel fegyvereit az Afghán határ szélén, hogy rendet csináljon. A világ azonban ezen orosz rendcsinálási szándékban többet lát a jó akaratnál. Az afghán és kozák nép között fennforgó differenciákat mindenki, akinek szeme van

a magyar nemzettől várhatják. Megsíratta a szülői házat s a magas Tátrán keresztül jöve, meg sem állt, míg a nemzet Mekkájába — Szegedre nem érkezett, a hol tanulmányait a kegyesrendűek gymnásiumában folytatta.

Gymnásiumi tanulmányait épen akkor végezte be, mikor a történelemben oly eseménydus évet, — az 1848-iki évet irták. Midőn pedig meghallotta, hogy lengyelek is küzdenek a honvédek soraiban az önállóságért: atyja mondásai füleiben megesendültek: elérkezettnek hitte az időt, hogy ez alkalommal a lengyel nemzet is visszavívja szabadságát s ismét egygyé olvadjon; mert erősen hitte, hogy ha a magyar nemzet győz, e győzelem a lengyel nemzetre is kiható lesz. — Ezen erős hittől lelkesítve, a magyar hősök soraiba lépett és a kibontott három színű zászló alatt, az alsó táborban, nem egy csatában küzdött, nem egyszer tette kockára életét a magyar szabadságért.

Szt. Tamás elfoglalásánál is jelen volt, nyomról nyomra követte a fehér kendős honvédet.¹⁾ Szt. Tamás elfoglalásáról mindig kigyulladt arccal beszélt, ellenben az urnapi csatát — a gácsi erdőnél, megkönynyezte.

A nagy küzdelem vége felé a péterváradai vár védelmi őrségbe osztatott be; itt érte a világsi katasztrófa. A várórség kapitulált, ő pedig sok bujdosás után ismét Szegedre jött, a hol a még ott maradt kegyesrendi tanárainak pártfogása és tanácsainak befogadása mellett sikerült megmenekülnie a honvéd-üldözés és erőszakos besorozástól. Mint házi tanító küzdelem közt tartotta fenn magát, míg

¹⁾ Beszélte, hogy abban a zászlóaljban, a melyben ő szolgált, volt egy honvéd, kit közönségesen fenér kendősnek hittek. Ennek az a szokása volt, hogy valahányszor rohamra mentek, mindannyiszor fehér kendővel kötötte csákóját állához s ebben, mint talizmánban, vakmerően hitt.

1858-ban Versecen a tanítóképző szigorlatot sikeresen kiállotta és a magyar és német tannyelvű iskolákban önnálló tanítóul alkalmasnak találtatott és nyilvánított. Innét ismét Szegedre jött, hogy a fatenyésztést és méhészetet — melyekért rajongott — gyakorlatilag is elsajátíthassa.

Opid Szeged városa főkéntésének a gyümölcsfa tenyésztés és méhészet körüli szolgálatát ingyen fölajánlotta. Azonban a jószívű kertész tudomására jött annak; hogy Opid Lőrinc bizony többször dolgozik éhen, mint jölkva, — megszánta, az ingyen szolgálatot nem fogadta el és némi napszámban részesítette.

Midőn Torontál megyének kisebb nagyobb községeiben, mint tanító-helyettes és kisegítő minőségben működött volna, — az 1864. évben Mindszentre jött barátját és fegyvertársát: Mrozek János hegyeshalmi tanítót meglátogatni. Az érdemes előljárósnál, egy bizonyos jötevő egyén utasításából, magát bemutatta, az pedig ép az akkor üresedésben levő téglási tanyai iskolába tanítónak megválasztotta. Innét azonban az iskolaszék majd az ápolói, majd pedig 1873-ban saját kérelmére a Mindszenteleget tanyai iskolába helyezte át. A könyörtelen halál itt oltotta ki sok viszontagságon keresztül ment élete fáklóját.

Mindszent község tanító testülete, az annyira megritkult hősök és az önvédelmi harcunkban küzdött bajnokok egyikének elhunytát gyászolja Opid Lőrincben, a ki születésére nézve bár lengyel, de testül lelkestül magyar érzelmű és szabadság szerető ember volt. Benne egy szerető barátot vesztettünk. Legyen könnyű neki azon föld, mely alatt örök álmát aluszsza, s melyet édes anyjául választott, hazájának nevezett, s melynek önnállóságáért küzdött!

a látásra és füle van a hallásra, csak ürügynek tekinti arra, hogy Oroszország világuralomra törekvő szándékához az első és döntő lépést megtegye abban, hogy az angol nagy hatalom egyedüli alapját képező Indiát orosz hatalom alá hódítsa és ez által megvesse világuralmának alapját.

Élet-halál harc lesz ez a két legnagyobb hatalom között. Csak az a kérdés, hogy Oroszország ma már elérkezettnek tarja-e a pillanatot, hogy ezen irtózatot háborút, mely mozgásba fogja hozni Európa minden államát, már most megkezdje Anglia ellen. — Mert meg fogja kezdeni. És Angolországban aggódnak is a helyzet miatt. Az angol alsó és felső házban ma már nem a szudáni harctér eseményei, nem Gordon halála és Khartum sorsa képezi a napi renden lévő kérdést, hanem az Afgán ügy, mely azon pont, hol két nagy hatalom pataként fogja ontani milliók vérének, hogy egyik megőrizze eddigi uralmát, a másik pedig, hogy a mainál messzebb terjeszthesse óriási birodalmának és hatalmának határát.

Angolország óriási erőfeszítéssel fegyverzi hadseregét is készített a háboruba szükséges öldöklő szereket; az orosz szintén csörgeti kardját és a mellett nagy erővel készíteti a turkesztáni vasutat, melyen hadseregét könnyen és gyorsan viheti India határszéleire.

Ezek mellett Gladstone angol miniszter elnök, ki kormányzásának kezdetén folyton gyűlölettel beszélt a németekről; most igyekszik Bismark barátságához és ezzel Németország rokonszenvéhez jutni; III-ik Sándor orosz cár pedig keresi az alkalmat, hogy a mi uralkodónkkal találkozhassék, hogy biztosítsa magát uralkodónk részéről, hogy egy erős orosz-angol összekoccanás esetén az osztrák-magyar fegyverek nem fognak itt Európában bajokat csinálni Oroszországnak.

Szóval nagyban folynak a készülődések és ha elmarad is most az orosz-angol mérkőzés, az nem sokáig fog magára várni; mert semmiért nagy hatalmak között nem lehet nagy zaj.

Helyi és vegyes hírek.

— **Március 15 ikének megünneplése.** — Hazánk történetében korszakot alkotó eme nevezetes napot községünk polgársága két helyen is megünneplelte. És pedig 14-én este az „Uj-Világ” kertihelyiségben, 15-én este pedig Bárdos Flórián vendéglőjében. Az „Uj-Világ”-ban nem volt alkalmunk jelen lenni, tehát csak hallomás után referálhatjuk, hogy meglehetősen számu közönség gyűlt ott össze, s felköszöntök is mondtak a nevezetes nap emlékére, s a társaság a legvigább kedélyben a késő éjjeli órákban oszlott szét. Bárdosnál nagy számu közönség, — a társadalom minden osztályából — volt jelen. Az első felköszöntőt Hubacsék Pál mondotta azok emlékére, kik a nagy nap alkotói közül már a sirban porladoznak s azok hoszu életére, kik még ma is küzdenek. Utána Szobotka Gusztáv Kossuth Lajos nagy hazánkfíát élte, majd Wimmer Károly Jókai Mórt köszöntötte fel, s végre Schwartz Lipót az egyetértésre emelte poharát. — Legvégül pedig az egész társaság Kossuth Lajoshoz a következő tartalmu táviratot menesztetni határozta el: „Csongrádmegyei Mindszent község polgárai az ön által teremtett feledhetlen nap emlékét, március 15 ikét megünnepeleendő, összejöttünk, s ez alkalomból magasztos hazafiu érzelmeikkel eltelve, kívánjuk Istentől, hogy az ön drága életét, minden magyar őszinte öröme, az emberi élet végső határáig tartsa meg.” — A társaság a legvigább kedélyben és a legnagyobb egyetértésben, majdnem hajnalig volt együtt.

— **A megyei közigazgatási bizottságnak** f. hó 16-án tartott ülésében Tary Endrének községi kép

viselendő választása helyben hagyatott, s egyik dorozsmai tanító ellen fegyelmi eljárás lett elrendelve.

— **Halálozás.** Opid Lőrinc elegei tanyai tanítót folyó hó 11-én kísértük örök nyugalomra. Községünkben 21 évig tanítóskodott s bár nem birta teljesen a magyar nyelvet: meglehetősen sikerrel. Vas szorgalmu s fáradhatlan tevékenységű ember volt. A fatenyésztés és méhészet körül kiváló érdemeket szerzett magának. Bővebb élettörténetét más helyen veszik olvasóink. — Nyugodjék békében, s legyen könnyű néki a föld, mely nemes lelkének sokat hányatott porhüvelyét takarja!

— **Gyilkosság-e vagy öngyilkosság?** A mindszent-apátfalvi védőtöltés vonalában, közvetlenül Mártély község mellett lévő csőzházban, f. hó 15-én rémes eset történt. — A gátesősz — valami Olasz nevű — neje a csőzházban vértől borítva, az ágy alatt találtatott. — Nem tudni: gyilkosság, vagy öngyilkosság esete forog-e fönn, azt majd a vizsgálat fogja kideríteni. — Csak annyi bizonyos, hogy a férj nem volt otthon, s hogy az asszony egészen az ágy alá, a falmellé bedugva találtatott, hogy teljesen vértől borítva volt, s hogy ugy a szobában, mint a konyhában hamuval takart vérnyomok találtatnak, s hogy végre kevés távolságra tőle egy nagy honyhakés és egy nyélnélküli balta volt eldobva. — A hatóság a vizsgálatot erélyesen megindította. — Az asszony még él.

— **Nem mindennapi dolog** esett meg Szegváron. Egy gazda az őszel felugarolt réti földjébe zabot akarván vetni, szántás-vetés czeljából lement a rétre s ott előbb a pénzen vett zabot elvetette s azután leszántotta. De oh! mily szerencsétlen tévedés, nem a saját földjét, hanem szomszédjának buza vetését szántotta fel. Az ekkép megkárosított gazda természetesen keresi a kártétőt, aki szonban fülel s nem mer eldöbujni odújából, ne hogy nevetséggé tegye magát.

— **A belügyminiszterium** 9389—1885. sz. rendeletével községünk tolonc állomássá lett előléptetve. Ez előléptetésnek nem nagyon örvendünk, mert csak azt mutatja, hogy sok a csavargó, kiket községünkön kell keresztül toloncolni. Nem mulasztjuk el azonban előjárásunkat ez alkalomból a községünkben naponként megforduló csavargókra figyelemztetni. Ezek csak a közbiztonságra veszélyesek, s községünknek épen nem válnak díszére. Ha már tolonc állomás lettünk, hát ezektől a csavagóktól tisztítsuk is meg a községet.

— **Haszonbérbe adás.** A község tulajdonát képező, az új osztásban lévő három, 200 nsz. öles hazhely, e hó 15-én tartott árverésen lett egy évre haszonbérbe adva.

— **Árlejtés.** A tehénjáráshoz vezető utba eső „picsó” ér átöltési munkáját, az e hó 16-án tartott árlejtésen adta ki az előjáróság. Vállalkozó Szabó János lett. — Természetes, hogy e munkálathoz társai is vannak. Mégis bámulatos az az oleóság, mely s mindenestre a nagy sanyaruságnak tulajdonítható, — a melyért e munka elvállaltatott; 44, mond negyvennégy krajcárt fizet a község egy kőb öl töid kihordásáért.

— **Veszedelmes kutyák.** Már régen hallottunk panaszokat a mindszent-apátfalvi töltésvonal közvetlen közelében fekvő Macelka-féle tanyán lévő rendkívül sok, s ugyszólván vadállati ösztönnel bíró óriási nagy kutyákra. Halottunk esetet, hogy e veszedelmes kutyák ember halálát okoztak, sokaknak pedig testi épségében tettek kárt. Legutóbb egyik helybeli polgártársunknak okoztak nem kis ijedelmet. Magunknak is volt már alkalmunk e kutyák veszedelmességéről meggyőződni. Valóban elmondhatjuk, hogy a jámbor utas, kit sanyaru sorsa erre vezet, igazi halál félelmet áll ki, s méltán dicsérheti az urat, ha baj nélkül szabadulhat. Csak Hódmezővásárhely város hatóságának aluszékonyságán csodálkozunk, hogy az utasokra elemi csapásként nehezedő eme veszedelmet nem látja, és sok keserves panasz után sem intézkedik, hogy Macelka urék kutyáikat megfékezzék, s legalább a nappal járó utasokra ártalmatlanná tennék.

— **Gőzhajózás.** A cs. és kir. szabadalmazott dunagőzhajózási társaságnak hajói a Tiszán a következő menetrend szerint közlekednek. — Indulás Szegedről Mindszentre: vasárnap, szerdán és pénteken reggel 5 órakor. Mindszentről Szegedre: hétfőn, szerdán és szombaton délelben. Mindszentől Szen-

tesre: vasárnap, szerdán és pénteken reggel 12 8 órakor.

— **Statistika.** Csongrád megye hadjuttaléka a folyó évre 355. És pedig 324 a rendes hadsereghez, 34 a póttartalékhoz. Ezen mennyiség az egyes jársok között a következőképen oszlik meg. A szentesi sorozó jársra esik 69 ujonc és 7 póttartalék, a csongrádi sorozó jársra 100 ujonc és 10 póttartalékos, a tiszáninneri sorozó jársra 85 ujonc és 8 póttartalékos, a tiszántuli sorozó jársra 70 ujonc és 10 póttartalékos. Ezen kívül a tiszántuli sorozó jársnak fedezni kell még a mult évben fenmaradt hátralékot és e végből állítani kell 27 egyént a rendes hadsereghez, 17-et pedig a póttartalékhoz. E szerint a mi sorozó jársunkra a folyó évben kivett ujoncjuttalék összesen 121. — Megemlítjük még, hogy sorozó jársunkban összesen 593 hadköteles van. És pedig az első korosztályban 210, a másodikban 140, a harmadikban 142, a negyedikben 101. E szerint tehát minden 5-ik hadkötelet be kellene sorozni, hogy a hadjuttalék fűdőzve legyen.

— **Lopás.** Hevesi Mátyás tanyai gazdától a mult héten egy borjut loptak el. A rendőrségnek — bár erélyesen nyomozza — a tettest még nem sikerült kézrekeríteni.

— **Iparos vizsgák.** A földmivelés, ipar és kereskedelmi ministeriumnak 9910—1885. sz. a kelt rendelete alapján az építő mesterségek (ács és kőműves) gyakorlására képesíteni hivatott vizsgáló bizottságok, működésüket már megkezdették. Figyelemztetjük tehát azon iparosokat, kik az új ipartörvény életbeléptetése előtt iparigazolványt nem szerettek s így most már a képesítő vizsgának kell magukat alá vetniök, hogy a vizsga letétele végett a szolgabirói hivatalnál jelentkezzenek, a honnét a további utasításokat nyerendik. Megemlítjük még, hogy Mindszent község területére a szegedi vizsgáló bizottság illetékes.

— **Halál légycsipés következtében.** A nagyváradi Kálmán és Lederer-féle gyár egyik iroda szolgájának ajkát a mult héten egy légy csipte meg. A csipés következtében először az arc, majd az egész fej iszonyuan megdagadt s a szegény ember hét napi kioldás után minden orvosi segély dacára meghalt.

— **Napfogyatkozás.** Gyűrű alakú napfogyatkozás volt e hó 16-án, mely azonban sem nálunk, sem egész Európában nem volt látható. Csak Észak Amerikában, az atlanti tenger északi és a nagy Oceán északkeleti részén volt észlelhető.

— **Satnya nemzedék.** Debrecenben nem rég folyt le az ujonczozás, a lehető legszomorubb eredménnyel. Az első korosztályból körülbelül 500 hadköteles közül csak 40 vált be s megtörtént, hogy egy egész napon csak két legényt találtak alkalmasnak. Bizony—bizony elszomorító jelensége ez a magyar nép testi fejletlenségének és elsatnyulásának.

— **Vízvezeték Szegeden.** A szegedi vízvezetési bizottság egy angol pénzkonzorcium képviselőivel a föltételekben megegyezvén, legközelebb már aláírják az egyezséget. — A vállalati összeg 900,000 frtra rug.

— **„Ja szom magyar.”** Bécs egyik pályaudvarán történt a következő érdekes és tót néptünk hazafias érzelmét a szó szoros értelmében csattanósan jellemző epizód. Egy tót atyafi várakozott az érkező vonatra. Hozzá lép egy tótul tudó targoncás és támad köztük ily párbeszéd (persze tót nyelven): — „Hova való?” — „Trencsén megyébe.” — „Micsoda nemzetiségű?” — „Magyar vagyok!” — „Kend tót és nem magyar ember!” — „Ja szom magyar!” kiáltá a boeskoros honfitárs és hogy szavainak nagyobb nyomatókat szerezzen, a kötekedő targoncást hatalmasan arcul ütötte. Egyébb baj nem történt, mert egy jelenlevő budapesti ur mindkettőjüknek pénzt adott. A targoncásnak fájdalomdíjul, Jánosnak pedig hazafias érzelmei jutalmául.

Szerkesztői üzenetek.

S. J. Szeged. Jönni fog. Lapunkat a jövő számtól rendszeren küldjük.

Cassió. A közleményeket köszönettel vettük s az ön által kívánt rendben közölni fogjuk. Istápoljuk is szülőföldünket a mennyire gyenge erőnkől kitelik, nem válik az szegényünkre. Alkalmilag kérünk többet is.